

Ministrstvo za okolje in prostor
Dunajska cesta 48
1000 Ljubljana

Ljubljana, 26.11.2018

**Zadeva: Pripombe k ODLOKU O PROGRAMU PORABE SREDSTEV SKLADA ZA
PODNEBNE SPREMEMBE V LETU 2019**

Spoštovani,

V zvezi z programom porabe sredstev sklada za podnebne spremembe v letu 2019, ki je v javni razpravi, podajamo pripombe in predloge, kot sledijo v nadaljevanju.

Zakon o varstvu okolja v 128. členu določa, da se v okviru državnega proračuna kot proračunski sklad ustanovi Sklad za podnebne spremembe zaradi sofinanciranja ukrepov za blaženje in prilagajanje posledicam podnebnih sprememb. Sklad za podnebne spremembe je sklad, ki je namenjen omejevanju ter saniranju škode, ki jih povzročajo in prinašajo podnebne spremembe. Pri določanju upravičenih namenov porabe sredstev sklada za podnebne spremembe je to izvedeno predvsem na podlagi Operativnega programa zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020 z ozirom na leto 2030 (OP TGP 2020). Omenjeni operativni program se osredotoča na področja oziroma sektorje, ki imajo največje deleže v emisijah toplogrednih plinov v sektorjih, ki niso vključeni v shemo trgovanja z emisijskimi kuponi, to so emisije iz rabe goriv za ogrevanje stavb, emisije iz prometa, kmetijstva in ravnanja z odpadki.

1. Strokovna podlaga

Čeprav v uvodnih pojasnilih ministrstvo navaja, da je potrebno osredotočanje na sektorje, ki imajo največje deleže v emisijah toplogrednih plinov, kar vključuje tudi sektor kmetijstva, je to edina omemba kmetijstva v dokumentu, kljub informacijah o razsežnosti vpliva kmetijstva in živinoreje na podnebne spremembe. Organizacija Združenih narodov je že leta 2006 opozarjala na izredno visoke izpuste toplogrednih plinov, kot posledica živinoreje¹, od takrat dalje pa so strokovnjaki ugotovili, da so resnični izpusti še bistveno višji.

Kmetijstvo nosi približno 85 % odgovornosti za porušen dušikov krog, vsaj 90 % odgovornosti za porušen fosforjev krog, približno 78 % odgovornosti za evtrofikacijo voda², približno 84 %

---

¹ Independent. Cow 'emissions' more damaging to planet than CO2 from cars.

URL: <https://www.independent.co.uk/environment/climate-change/cow-emissions-more-damaging-to-planet-than-co2-from-cars-427843.html>

² Prenasičenost s hranili, ki najprej vodi v hitro rast alg in vodnih rastlin, nato pa sledi hipoksija, zaradi katere potok, reka, jezero ali obala ostane brez življenja.

odgovornosti za porabo vode, približno 25 % odgovornosti za podnebne spremembe in približno 25 % odgovornosti za zakisovanje oceanov³. Pri tem znanstveniki ocenjujejo, da živinoreja že sedaj bistveno vpliva na preseganja že preseženih varnih mej zmogljivosti našega planeta na naslednjih področjih: 1) raba tal, 2) upad biotske raznovrstnosti in porušeno stanje ekosistemov, 3) porušena dušikov in fosforjev krog ter 4) podnebne spremembe. Živinoreja pomembno vpliva tudi na varno mejo zmogljivosti našega planeta, ki se nanaša na porabo vode, na kemično in drugo onesnaževanje in na zakisovanje oceanov⁴.

V Evropski uniji živinoreja zavzema 65 % kmetijskih površin, nosi 78 % odgovornosti za nezaželen vpliv evropskega kmetijstva na izgubo kopenske biotske raznovrstnosti, 81 % odgovornosti za nezaželen vpliv evropskega kmetijstva na podnebne spremembe, 73 % odgovornosti za nezaželen vpliv evropskega kmetijstva na rušenje fosforjevega in dušikovega kroga ter 55 % odgovornosti za nezaželen vpliv evropskega kmetijstva na porabo vode. V Evropski uniji je kmetijstvo trenutno med glavnimi onesnaževalci vode in zraka z dušikovimi spojinami zaradi prekomernega gnojenja, viškov hlevskega gnoja, neučinkovite rabe kmetijskih površin (»food-competing feedstuffs« v prehrani rejnih živali).⁵

Svetovna živinoreja povzroča 14.5 % vseh globalnih antropogenih emisij toplogrednih plinov (80 % vseh emisij kmetijstva)⁶, kar je primerljivo z deležem toplogrednih plinov, ki jih povzroča tudi celoten globalni sektor transporta^{7,8}. Največ toplogrednih plinov v živinorejski

---

³ Campbell, B. M., D. J. Beare, E. M. Bennett, J. M. Hall-Spencer, J. S. I. Ingram, F. Jaramillo, R. Ortiz, N. Ramankutty, J. A. Sayer, and D. Shindell. 2017. "The status of the nine planetary boundaries (PBs; green, yellow, red) overlaid with our estimate of agriculture's role in that status."; Poore J., Nemecek T. 2018. Reducing food's environmental impacts through producers and consumers. *Science* 01 Jun 2018: Vol.360, Issue 6392, pp. 987-992, DOI: 10.1126/science.aag0216

⁴ Campbell, B. M., D. J. Beare, E. M. Bennett, J. M. Hall-Spencer, J. S. I. Ingram, F. Jaramillo, R. Ortiz, N. Ramankutty, J. A. Sayer, and D. Shindell. 2017. "The status of the nine planetary boundaries (PBs; green, yellow, red) overlaid with our estimate of agriculture's role in that status."; Meier T. 2017. *Planetary Boundaries of Agriculture and Nutrition – an Anthropocene Approach*. V: *Science meets Comics - Proceedings of the Symposium on Communicating and Designing the Future of Food in the Anthropocene.*; Tirado, R., Thompson, K.F., Miller, K.A., Johnston, P. 2018. *Less is more: Reducing meat and dairy for a healthier life and planet*. Greenpeace Research Laboratories Technical Report (Review) 03-2018. ISBN: 978-1-9999978-1-6. 86 pp; Greenpeace International. 2018. *Report: Less Is More - reducing meat and dairy for a healthier life and planet*. The Greenpeace vision of the meat and dairy system towards 2050. Amsterdam, Greenpeace International: 23 str.

⁵ Leip A., Billen G., Garnier J., Grizzetti B., Lassaletta L., Reis S., Simpson D., Sutton M. A., de Vries W., Weiss F., Westhoek H. 2015. Impacts of European livestock production: nitrogen, sulphur, phosphorus and greenhouse gas emissions, land-use, water eutrophication and biodiversity. *Environmental Research Letters*, 10, 11: 115004, doi: 10.1088/1748-9326/10/11/115004: 13 str.

⁶ Gerber, P.J., Steinfeld, H., Henderson, B., Mottet, A., Opio, C., Dijkman, J., Falcucci, A. & Tempio, G. 2013. *Tackling climate change through livestock – A global assessment of emissions and mitigation opportunities*. Rome, Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO): 139 str.

Poročilo, Organizacija združenih narodov za prehrano in kmetijstvo, 2006, str. 112.

⁷ EPA. 2017. *Global Greenhouse Gas Emissions Data*. Washington, D.C., EPA - United States Environmental Protection Agency

⁸ Leta 2009 sta Robert Goodland (prvi dobitnik prestižne negrade Coolidge Memoriam Medal za izjemne dosežke na okoljevarstvenem področju) in Jeff Anhang (okoljski strokovnjak pri Svetovni banki) izdala poročilo o antropogenih toplogrednih plinih in ugotovila, da je živinorejska panoga odgovorna za 51% vseh izpustov toplogrednih plinov, kar znaša kar 32.564 milijonov ton izpustov. Za primerjavo, to je 4-krat več od izpustov svetovnega prometa, ki predstavlja 13 % vseh izpustov toplogrednih plinov. Avtorja opozarjata, da pri zbiranju podatkov pri različnih raziskavah prihaja do odstopanj, predvsem zaradi nepravilnih izračunov izpustov toplogrednih plinov, kjer so nekateri podatki pogosto spregledani, drugi pa uvrščeni v napačne kategorije. Poročili

panogi proizvaja govedoreja (35,3 %), vzreja krav molznic (30,1 %), prašičjereja (9,5%), reja bivolov in piščancev (vsak 8,7 %), reja majhnih prežvekovalcev (6,7 %) in reja ostale perutnine (1%)⁹.

Svetovna proizvodnja mesa se je v obdobju od leta 1980 do leta 2004 skoraj podvojila, naraščajoči trend pa se nadaljuje . Ena krava dnevno proizvede 6.137 litrov CO₂ , kar je na svetovni ravni več kot 11 kg CO₂ izpusta na dan ter 4,1 tone CO₂ na leto, ob predpostavki, da drži podatek, da je na svetu 1,4 milijarde goveda . To pomeni vsaj 5,74 milijarde ton CO₂ samo od živinoreje krav, da ne omenjamo puijsov, kokoši in ostalih “rejnih” živali.

Prav tako se povečuje količina izpustov metana iz živinoreje (narastlo za 21,5 % v letih 2012 - 2015)¹⁰, medtem ko Slovenija še vedno ne naredi dovolj za zmanjšanje izpustov metana iz kmetijstva¹¹.

Slovenija je tudi med 10 največjimi osnaževalci z CH₄ in N₂O na hektar obdelovalne površine (izpusti povezani z gnojenjem), pri čemer je potrebno upoštevati še posledice živinoreje, kot so izpusti CO₂ in N₂O pri proizvodnji krme, manjši ponor CO₂ zaradi sekanja gozdov iz razloga proizvodnje krme, izpusti CO₂ zaradi transporta krme in živali, onesnaževanje okolja zaradi izpustov in odplak iz živinoreje in tako dalje.

2. Mednarodnopravna stališča

EUPHA (European Public Health Administration) izpostavlja vedno bolj pereč učinek pridelave živalskih izdelkov na okolje. V svojem priporočilu navaja: »*Evropska unija mora zagotoviti da je Skupna kmetijska politika (Common Agricultural Policy – CAP) popolnoma prenovljena in vpeljana v Strategijo za trajnostno zdravo prehrano in trajnostne prehranske*

OZN za prehrano in kmetijstvo iz 1.2006 in 1.2011 nista upoštevali dejstva, da ima metan skozi svoj življenjski cikel tudi do 72-krat slabši vpliv na globalno segrevanje kot ogljikov dioksid. Podatki glede števila rejnih živali so bili zastareli in netočni, saj sta Goodland in Anhang v poročilo vključila 50 milijard živali, medtem ko sta poročili OZN zajeli le 21,7 milijard rejnih živali. Odstopanja so se pojavila tudi zaradi prenizkih izračunov izpustov toplogrednih plinov pri prometu, shranjevanju in kuhanju živalskih proizvodov in ravnanju z odpadki. R. Goodland, J. Anhang, Livestock and Climate Change, 2009, World Watch Maaizne 22(6).

⁹ U.S. Environmental Protection Agency: v veliki meri tudi ker je vpliv metana na ozračje 20-krat večji kot vpliv ogljikovega dioksida.

P.J. Gerber, H. Steinfeld, B. Henderson in ostali, Tackling climate change through livestock – A global assesment of emissions and mitigation opportunities, 2013.

¹⁰ Greenhouse gas emissions.

URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Greenhouse_gas_emissions,_by_country,_2012.png

URL: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Table_1_Emissions_from_agriculture_CH4_and_N20_\(kilotonnes_of_CO2_equivalents\),_2015.png](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Table_1_Emissions_from_agriculture_CH4_and_N20_(kilotonnes_of_CO2_equivalents),_2015.png)

¹¹ Change in emissions of methane from agriculture (%), 1990-2015.

URL: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Figure_3_Change_in_emissions_of_methane_from_agriculture_\(%25\),_1990-2015.png](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Figure_3_Change_in_emissions_of_methane_from_agriculture_(%25),_1990-2015.png)

sisteme, tako da se resno obravnava in vključi prehranske zahteve in zahteve trajnostne politike, z preusmeritvijo iz pridelave mesa proti pridelavi zelenjave.»¹²

Združeni narodi (UN)¹³ so že leta 2010 opozarjali, da bomo lahko »rešili svet« pred najhujšimi učinki klimatskih sprememb, lakoto in pomanjkanjem goriv le če se začnemo osredotočati na proizvodnjo živil živalskega izvora. Profesor Edgar Hertwich, glavni avtor poročila, je poudaril da izdelki živalskega izvora povzročijo več škode kot proizvodnja gradbenih materialov (pesek, cement), plastike ali kovine; pridelava biomase in krme za živino povzroči enako škode kot izgorevanje fosilnih goriv. V poročilu so zapisali, da bodo negativni vplivi kmetijstva na okolje strmo naraščali, zaradi večanja števila prebivalstva in posledično porabe izdelkov živalskega izvora. Okoljevarstveni program Združenih narodov je označil goveje meso kot okolju škodljivo, postopek pridobivanja mesa pa kot prekomerno energetsko potraten, saj se v povprečju se za vsak goveji hamburger v ozračje sprostijo 3 kg emisij toplogrednih plinov. Raziskave so pokazale, da bi samo s prenehanjem uživanja govejega mesa bolj pripomogli k zmanjšanju izpustov toplogrednih plinov, kot če bi vsi ljudje prenehali uporabljati osebne avtomobile¹⁴. Po mnenju poročila »*Livestock and Climate Change*« bi bilo reševanje podnebnih sprememb bolj učinkovito, če bi namesto prizadevanja k prehodu na koriščenje obnovljivih virov energije več pozornosti namestili zamenjavi živalskih proizvodov z proizvodi neživalskega izvora.

Ministrstvo za okolje in prostor se je v svojem odgovoru na predlog »Čas je za novo - trajnostno - prehransko politiko« na portalu *predlagamvladi.si* opredelilo ravno glede vpliva toplogrednih plinov in ukrepov sprejetih na podlagi Operativnega programa ukrepov zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2020. V odgovoru je ministrstvo poudarilo, da je kmetijstvo drugi največji vir emisij toplogrednih plinov v sektorjih, ki niso vključeni v sistem trgovanja z emisijskimi kuponi, ker pa je vezan na "nadcilj" povečevanje prehranske samooskrbe. . »*MOP bo tudi v nadaljevanju podpiral programiranje t.i. dodatnih ukrepov, če ti ne bodo povečevali tveganj povezanih s podnebnimi spremembami.*« Ključno vprašanje tako ni povečevanje varstva okolja ter prilagajanje ostalih sektorskih politik dolgo zanemarjani problematiki z negativnimi posledicami na okolje s katerimi se srečujemo danes, kar nakazuje tudi razporeditev sredstev za leto 2019¹⁵. Umanotera, Slovenska fundacija za trajnostni razvoj¹⁶, financirana s strani Ministrstva za okolje in prostor, je oktobra 2018 izdala »Kaj lahko storim za blaženje podnebnih sprememb«, v katerem izpostavljajo (z upoštevanjem vrednosti izpustov toplogrednih plinov za Slovenijo), da posameznik lahko z uživanjem hrane rastlinskega izvora prihrani 0,82 ton

---

¹² Healthy and sustainable diets for European countries, EUPHA - European Public Health Association, Birt C., Buzeti T., Grosso G., Justesen L., Lachat C., Lafranconi A., Mertanen E., Rangelov N., Sarlio-Lähteenkorva S., 2017

¹³ UNEP (2010) Assessing the Environmental Impacts of Consumption and Production: Priority Products and Materials, A Report of the Working Group on the Environmental Impacts of Products and Materials to the International Panel for Sustainable Resource Management.

¹⁴ P.Bagla, Beef Eating, Red Meat and Climate Change. Niti Central, 2015.

¹⁵ Kljub samooskrbnim težnjam pa se količina uvoza in izvoza v Sloveniji še naprej povečuje, niti za slovensko kmetijstvo ni relevanten podatek, da analitiki napovedujejo, da bo globalni trg ekoloških živil v obdobju 2018-2022 rasel po 8,8 % CAGR in v letu 2022 dosegel vrednost 128,6 mlrd EUR. Najbolj donosen segment na globalnem trgu ekoloških živil je segment sadja in zelenjave, ki je v letu 2017 ustvaril prihodke v višini 27,3 mlrd EUR ali 29,6 % celotne vrednosti trga.

¹⁶ Umanotera. URL: <https://www.umanotera.org/>

letnih izpustov toplogrednih plinov. Izpostavila je, da v Sloveniji povzročimo letno 9 ton ekvivalenta CO₂ izpustov toplogrednih plinov na osebo, medtem ko bi rabili za omejevanje nevarnih posledic podnebnih sprememb izpuste zmanjšati na manj kot 2 toni na osebo. S to analizo se prehranjevanje, ki temelji na hrani rastlinskega izvora, postavlja na tretje mesto po učinkovitosti naših dejanj pri zmanjševanju izpustov toplogrednih plinov in je uvrščeno v eno izmed dejanj, ki pomenijo velike prihranke. Predstavlja dejanja v naši sferi kontrole s katerimi lahko naredimo velik vpliv na okolje, takoj za opustitvijo čezoceanskih poletov in življenjem brez avtomobila.

3. Pripombe k Odloku

Strokovni argumenti, statistike, izsledki raziskav, opozorila mednarodnih raziskovalcev, apeli mednarodnih strokovnih teles, Evropska unija in Združeni narodi poudarjajo in izpostavljajo kako velik vpliv ima kmetijstvo in predvsem živinoreja na naše okolje in na primeru izpustov toplogrednih plinov je ta učinek zelo velik in viden. Zato pozivamo Ministrstvo za okolje in prostor, da v postopku medresorskega usklajevanja program porabe sredstev sklada za podnebne spremembe za leto 2019 vključi tudi ukrepe, ki se bodo nanašali na živinorejo (zmanjševanje proizvodnje živalskih izdelkov, izobraževanje, preusmeritev na pridelavo rastlinske hrane, denarne spodbude za uvajanje novih kultur na območje prej namenjeno za živinorejo oziroma pridelavo krme itd.)¹⁷.

Ministrstvo za okolje in prostor v uvodu predloga Odloka navaja, da se morajo v skladu s 129. členom Zakona o varstvu okolja – ZVO-1 (Uradni list RS, št. 39/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/06 – ZMetD, 66/06 – odl. US, 33/07 – ZPNačrt, 57/08 – ZFO-1A, 70/08, 108/09, 108/09 – ZPNačrt-A, 48/12, 57/12, 92/13, 56/15, 102/15, 30/16, 61/17 – GZ in 21/18 – ZNOrg) sredstva iz Podnebnega sklada nameniti med drugim tudi za *»ukrepe za preprečevanje krčenja gozdov in povečanje pogozdovanja ter obnovo gozdov v državah v razvoju«*. Z omejevanjem živinoreje se zmanjša pritisk na krčenje gozdov v državah v razvoju, kjer se velik del površin nameni pridelavi krme za živinorejo v razvitih državah.

3.1. IZPOLNjenost MERIL ZA DOLOČITEV UPRAVIČENIH NAMENOV PORABE SREDSTEV

Med merili za določitev upravičenih namenov porabe sredstev je kot prvi kriterij postavljeno, da je potrebno dati prednost področjem kjer Slovenija zaostaja za ostalimi državami. Kot je očitno iz naštetih virov ima Slovenija zaostanek pri zmanjševanju izpustov toplogrednih plinov (TPG) v živinoreji¹⁸.

Drugi navedeni kriterij, je izpolnjevanje obveznosti po 4. členu Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja. Ta izrecno navaja kmetijstvo, katerega sestavni del je živinoreja.

---

¹⁷ Največji premik bi Republika Slovenija dosegla z ukinitvijo subvencij za kmetijstvo, čeprav se zavedamo, da je to izven dometa predlaganega programa porabe sredstev. Dohodek v kmetijstvu je v večini evropskih držav zelo odvisen od subvencij, ki se nanašajo na kmetijsko proizvodnjo. Kot primer, v l. 2010 je v Sloveniji 61 % kmetijskega dohodka predstavljalo vire iz subvencij, medtem ko je bil v Evropski uniji ta delež povprečno 42 %.

¹⁸ Glej opombo 10 in 11.

Kot tretji kriterij je navedeno dopolnjevanje ukrepov, ki so opredeljeni v Operativnem programu za izvajanje evropske kohezijske politike, v kateri je zapisano, da se sredstva EKSRP nameni uvedbi kmetijskih praks, ki prispevajo k ohranjanju naravnih virov, biotske raznovrstnosti, ohranjanju kulturne krajine in njenih značilnosti ter blaženju podnebnih sprememb in prilagajanju kmetijstva nanje. Izrecno je v operativnem programu naveden specifični cilj »Doseganje dobrega kemijskega in ekološkega stanja voda«. Živinoreja je največji porabnik pitne vode, glavni vir onesnaževanja podtalnice, nosi največ odgovornosti za uničevanje biotske raznovrstnosti ter hkrati nenehno potrebuje finančno pomoč države¹⁹. V Evropski uniji je kmetijstvo trenutno med glavnimi onesnaževalci vode in zraka z dušikovimi spojinami zaradi prekomernega gnojenja, viškov hlevskega gnoja, neučinkovite rabe kmetijskih površin (če bi bile vse površine namenjene pridelavi hrane, ne krme, bi lahko bilo obdelovanje boljše trajnostno).

Četrti kriterij je multiplikacijski učinek izvedbe ukrepov na domače gospodarstvo. Živinoreja je v veliki meri odvisna od državnih pomoči in subvencij²⁰, kar pomeni, da bi s preusmeritvijo subvencij namenjenih živinoreji k sodobnim oblikam kmetijstva povečali dodano vrednost. Dobri primeri so podjetja Panorganic d.o.o., Paradajz d.o.o. ipd. Za primerjavo, uvoz električnih avtomobilov, ki jih Slovenija ne proizvaja, nima multiplikativnih učinkov.

Peti kriterij predstavlja zmanjševanje stroškov gospodarstva in javnega sektorja za rabo energije in naravnih virov. Poraba energije in vode v živinoreji je bistveno višja kot v drugih sektorjih kmetijstva. Poleg neposredne rabe namenjena za pitje in oskrbovanje živine, se večina stroškov za rabo energije in naravnih virov porabi preko pridelave "končnega izdelka", ki zajema dejavnosti zakola, odstranjevanja kože, dlak, perja, drobovja, kosti, razkosanja, pranja trupel, hlajenja, pakiranja ter preko pridelava krme, tj. ječmena, koruze, pšenice, soje itd.

Šesti kriterij je pripravljenost ukrepov za izvedbo. Glede na merila ukrepi za zmanjšanje porabe mesa in živalskih proizvodov ustrezajo vsem postavljenim kriterijem.

V 2. točki upravičenih namenov porabe sredstev sklada (zmanjšanje emisij v prometu) je potreba po ukrepih utemeljena tudi z onesnaževanjem in stroški za prebivalstvo. Živinoreja je eden izmed glavnih onesnaževalcev okolja, saj onesnažuje tla, podtalnico in zrak²¹ hkrati pa predstavlja ogromen strošek za prebivalstvo Slovenije zaradi državnih subvencij in pomoči. Zato si zasluži svojo točko med upravičenimi nameni.

V 7.točki upravičenih namenov porabe sredstev sklada (mednarodna pomoč) je poudarjena potreba po pomoči državam v razvoju. Z opuščanjem živinoreje bo več pridelovalnih površin

---

¹⁹ Ki je financirana iz davkoplačevalskega denarja. Kmetijstvo in živinoreja je zelo odvisna od državnih subvencij. Prav tako se večina nadomestil škode zaradi suše se nameni pridelovalcem koruze, katera se skoraj v celoti uporablja za krmo.

²⁰ Dohodek v kmetijstvu je v večini evropskih držav zelo odvisen od subvencij, ki se nanašajo na kmetijsko proizvodnjo. Kot primer, v l. 2010 je v Sloveniji 61 % kmetijskega dohodka predstavljalo vire iz subvencij, medtem ko je bil v Evropski uniji ta delež povprečno 42 %.

²¹ Za več podatkov in statistik glej poglavje 1. Strokovna podlaga.

v manj razvitih državah namenjeno pridelavi hrane, ki bo posledično cenejša²² in prebivalstvo teh držav se bo lažje spopadalo s posledicami podnebnih sprememb.

---

²² Vsako leto se na svetu pridelata toliko hrane, da bi lahko nahranili 12-15 milijonov ljudi, vendar se od 7 milijard, ki živijo na svetu vsaj 1 milijarda dnevno sooča z lakoto, saj približno 1/2 letnega pridelka stročnic in žit namenimo krmi živine z namenom pridobivanja mesa in drugih živalskih proizvodov.

3.2. PREDLOGI SPREMEMB ODLOKA

b.1

Med Merila določitve upravičenih namenov porabe sredstev sklada za podnebne spremembe bi bilo zato potrebno izrecno napisati naslednja nova kriterija:

- zmanjšanje izpustov CH₄ in N₂O, kjer Slovenija dosega podpovprečne rezultate
- zmanjšanje izpustov onesnaževal, zmanjševanje porabe vode ter izboljšanje biološke in kemijske slike vodnih virov

b.2

Med Upravičene namene porabe sredstev sklada za podnebne spremembe v letu 2019 bi bilo potrebno zapisati novo točko:

- zmanjšanje proizvodnje mesa, mleka in jajc v Sloveniji ter zmanjšanje porabe mesa, mleka in jajc v Sloveniji (posledično zmanjšanje živinoreje v drugih državah članicah in tretjih državah, kjer so trajnostni standardi morda še nižji)

b.3

Od 19. milijonov EUR namenjenih za 1. točko upravičenih namenov porabe sredstev (sodelovanje z gospodarstvom) se naj oddeli 5 milijonov EUR za subvencioniranje živinorejcev, ki se bodo preusmerili v druge oblike kmetovanja, za programe njihovega usposabljanja in kmetijske svetovalne službe.

b.4

V 5. točki upravičenih namenov porabe sredstev (raziskave, razvoj in inovacije) naj se izrecno zapiše:

»Vsaj polovica od namenjenih 1,5 milijona EUR je potrebno nameniti za projekte, ki se nanašajo na zmanjšanje porabe mesa, mleka in jajc ter na opuščanje živinoreje.«

b.5

V 6. točki upravičenih namenov porabe sredstev (podpora nevladnim organizacijam) naj se izrecno zapiše:

»Vsaj polovica od namenjenih 2 milijonov EUR se mora nameniti za projekte, ki se nanašajo na zmanjšanje porabe mesa, mleka in jajc ter na opuščanje živinoreje.«

4. Zaključek

V okviru ukrepanja na področju podnebnih sprememb morajo biti rešitve učinkovite, da bo mogoč prehod v družbo, ki bo z viri gospodarna, zelena, podnebno odporna in konkurenčno nizkoogljična. Da se bo dosegel tak cilj je potrebno resnično informiranje o možnostih blaženja podnebnih sprememb in prilagajanja nanje z učinkovitimi ukrepi, ki vključujejo izvajanje inovativnih, pilotnih in demonstracijskih ukrepov za blaženje podnebnih sprememb. Brez informacij prilagojenih slovenskemu prostoru in ukrepov, ki bi bili sprejemljivi za slovenska kmečka gospodarstva, ne bo mogoče uspešno blažiti posledic posegov v okolje in v prihodnosti preprečiti nadaljnje negativne obremenitve. Med slovenskimi kmeti in institucijami, ki imajo za cilj varovanje okolja, je potrebno vzpostaviti produktiven dialog. Dialog, kjer bo razumljena potreba kmečkih gospodarstev po obstoju, dohodku in težavami s katerimi se soočajo ob novih tveganjih in izzivih. Dialog kjer bo kmetom predstavljeno, da če še naprej ignoriramo vpliv sodobnega kmetijstva in živinoreje na okolje, se bodo negativne posledice za kmetijstvo, celotno gospodarstvo, okolje in družbo le še povečeval. Zato je po desetletjih mašil kot so subvencije, državne pomoči in drugih umetnih spodbudah čas da tudi Ministrstvo za okolje postavi kot »nad-cilj« okolje.

V skladu z navedenimi pomanjkljivostim vas pozivamo, da pripombe preučite ter jih vključite v postopek sprejemanja predpisa ter na njih utemeljeno odgovorite.

V pričakovanju odgovora vas lepo pozdravljamo.

Društvo za osvoboditev živali in njihove pravice
Ostrožno pri Ponikvi - del 26
3232 Ponikva
E-mail: info@osvoboditev-zivali.org